

Kézdivásárhelyi színészet. 1872—1873
 ban Nagy Mihály társulata kereste fel a várost, 1882-ben Bényei István társulata játszott itt, őt felváltotta 1885-ben Várady Ferenc, 1886 nyarán B. Polgár Gyula az igazgató. 1908 október 31-én Fehér Károly kezdte meg az igazgatást a következő tagokkal: Nők: Zoltán Ilona szubrett és koloratúrprimadonna. Jobay Nusi, operett-szubrett énekesnő, Albert Gizi társalgási és énekesnő, Kulinyi Karola hősnő és drámai szende, Szathmáryné Etel anya és komika, Sellő René naiva és énekesnő. Kar- és segéd-színésznők: Medgyaszay Klára, Baranyai Mariska, Héczey Etel, Kiss Eszti, Medgyaszay Irén. Férfiak: Fehér Károly hős, jellem és apa, Pogány Márton szerelmes és bonvivant, Szathmáry Lajos hősszerelmes jellem, Dányi János tenor-énekes, Marosi Sándor operett- és népszínmű-baritonista, Baróti Jenő buffó-komikus, Korda Sándor énekes-bonvivant, Kovács Gyula siheder-komikus, Balla Ákos, kedélyes apa. Kar- és segéd-színészek: Mészáros Lajos Kállay Gyula, Pelsőczy László, Suli Károly, Liptai Lajos. Szathmáry Lajos titkár és rendező. Baranyai Mihály karmester. Kovács Gyula rendező. Liptai Lajos ügyelő. Perényi Melánia sugó. 1911-ben Szilágyi Dezső az igazgató, 1912 április 6-án Tompa Kálmán kezdte meg az előadásait. 1913 nov. havában Szabados László, 1916 jan. havában Mezei Béla kapott játsszási engedélyt, valamint ő vonult be ide jól szervezett társulatával 1918 június havában.

Kezdjük! mondja a rendező a próbákon illetve előadásokon, mire az ügyelő jelt ad és megkezdődik a próba, illetve az előadás (V. ö.: „Gyerünk”).

Kezdőszínész. Az ujoncszínész neve, aki mint legujabb tag fungál a társulatnál. Az első magyar szintársulatnál „próbáló színész”-nek hívták. Fizetést nem kapott, mert ezáltal akarták maguktól elriasztani azokat, akik egyedül csak kenyérkereset címén ajánlkoztak. A kezdő mihelyt tehetséget és ragaszkodást mutatott, némi könyörögmányban részesült társai részéről. A fizetés megadása a haladás fokozatától függött. A kezdő színész a színház és színpad körül mindenrendű munkára kötelezve volt. Egressy Gábor „A színészet iskolája” c. munkájában a következőket írja a kezdő színész-

ről: „Az én koromban a kezdő a pályát szükségkép a színlapok írásával kezdette; szükségből szét is kellett a lapokat hordania; közreműködött a színpadépítés körül; festéket tört a díszítőnek, segített ennek díszleteket festeni és fölállítani; a lámpákat öntötte és gyújtotta; butorozta a színpadot, mint színházi szolgál; majd írta a szerepeket és másolta a darabokat; működött, mint szereplő színész, táncos, kardalnok és magánénekes; egy pár darab jelmezét át-meg átalakította százféleképen, mert ugyanazon öltönyből kellett kitelni a magyar fényes dolmánnak és a német lovagöltönynek, különböző részletekkel; mert kiki maga tartozott ellátni magát az előadás minden kellékeivel. A technikai térről a szellemire lépve át: itt a sugói foglalkozás képezte az ábécét és a művészi önképzés alapját ezen foglalkozás valóban meg is vetette. Mint sugónak, alkalma volt a kezdőnek a színiköltéményről egészséges fogalmakat szerezhetni. Hogy értelmesen süghasson, hogy az előadás alatt történhető hibákat őrszellem gyanánt azonnal helyreüthesse, kénytelen volt a művet több ízben átolvasni s ekként nem csak átismeri, hanem átéli az egészben és legkisebb részleteiben, egészen az egyes mondatokig. Mert ha előadáskor megtörtént, hogy a színész az egyes tételeket más szavakkal kezdte mondani, mint a darabban írva volt, azonban egy szükséges szó, egy ige nem jutott eszébe, a sugónak kellett egy olyat rögtönöznie, s az illetőnek odamondani. Minő jártasság és lélekéberség kívántatott ehhez, gyakran a sugó részéről?! E szerint a sors valódi kedvezésének tekinthető, ha a színész gyakorlati működését a sugói foglalkozás előzhette meg, mely a hajdani vándorpályán az elméleti önképzésnek egyetlen biztos módja volt.”

Kézdy Juliska, színésznő. Ungvárott járt leányiskolába, majd 1893-ban a Nép-színházban segéd-színésznő lett, itt azonban nem sok babér termett számára, e miatt el-szerződött Aradra, Leszkay Andrásához. Páratlanul szép színpadi megjelenése, gyönyörű arca csakhamar kedvencévé tették az aradi közönségnek. Ezután Szegeden működött Somogyi Károlynál, az ő társulatával eljutott Pécsre, majd Kaposvárra, ahol dr. Müller ügyvéd neje lett. Megh. öngyilkosság folytán, Budapesten, 1899 május 31-én.